

Čas přichází ze Schwarzwaldu

Nová výstava TMB představuje sbírku hodin ze Schwarzwaldu Miloše Klikara

Jednoho dne kolem roku 1670 se jeden z řezbářů ve Schwarzwaldu (oblast jihozápadního Německa) pokusil vyrobit podle jednoduchých kovových hodin hodiny z toho, co měl doma – ze dřeva. Tento náhodný začátek odstartoval jednu z největších produkcí hodin na světě – Schwarzwaldských hodin. Píše ve své knize *The History of Clocks and Watches* Eric Bruton (Orbis Publishing Ltd, 1979). Jejich nejznámějším zástupcem mezi laiky jsou tzv. kukačkové hodiny. Ty podle Erica Brutona vyrobil kolem roku 1730 schwarzwaldský řezbář Franz Anton Ketterer.

Hodiny ze Schwarzwaldu začali vyrábět sedláci v zimním období. Dostatek času v tomto období a dostatek výrobního materiálu způsobily, že hodiny byly dostupné i lidem méně majetným. Selské lidové hodiny vyráběli původně ze dřeva, a to včetně strojků a vyřezávaných koleček. „Ozubení na kolech a pastorcích u prvních dřevěných hodin se nejdříve vyrábělo ručně pilkou, nožem a pilníkem,“ píše ve své knize *Hodiny ze Schwarzwaldu* (2005) Miloš Klikar. „Po vynalezení speciální matrice, děličky a stolice na výrobu ozubených kol se daly zhotovit jednoduché hodiny dokonce za jeden den.“

Jednoduchý skeletový rám hodin postupně nahradila uzavřená dřevěná skříňka. Zpočátku se natahovaly co 12 hodin. Jejich jediná ručička ukazovala pouze celý čas. Dvě ručičky – hodinová a minutová – se začaly používat v průběhu 18. století. Od konce tohoto století už dřevěné ručičky nahrazovaly mosazné a železné. Během produkce těchto selských hodin došlo k jejich zdokonalování a proměnám nejen v konstrukci ale i ve vizuálu. Hodiny měly různé tvary ciferníků (čtvercové, kruhové, obdélníkové), štíty byly např. plechové, mosazné, porcelánové. Hodiny obohatily pohyblivé postavičky v okénku předního štítu, např. mnich držící provaz od zvonu, voják na vartě, řezník, který úderem do hlavy zvířete odbíjí hodinu, popř. stínání hlavy (M. Klikar, *Hodiny ze Schwarzwaldu*). Produkce se brzy rozvinula ve specializovanou řemeslnou výrobu a prodeji je rozšířili i do zahraničí. Charles Dickens a další angličtí spisovatelé nazývali tyto hodiny jako Dutch clock. K omylu údajně došlo při nedorozumění, kdy cestující prodejce popisoval „Schwarzwaldky“ jako Deutsch clock (Eric Bruton, *The History of Clocks and Watches*).

Technické muzeum v Brně otevírá výstavu ze sbírky Miloše Klikara s názvem *Hodiny ze Schwarzwaldu* **6. listopadu 2018**. Návštěvníci si budou moci prohlédnout zhruba 70 sbírkových předmětů od 17. do konce 19. století. Nejstarší exponát je právě z konce 17. století. Výstava bude přístupná **do 21. dubna 2019**.

Kurátoři výstavy:

**Patrik Pařízek / +420 723630429, mail@patrikparizek.com
za TMB Petr Nekuža / +420 724222795, nekuza@tmbrno.cz**

